

solidaryzował się w poezji z walczącym narodem polskim. Buddensieg wychodzi jednak poza te tradycje, zapoznając Niemców z literaturą i kulturą polską oraz literaturą. W związku z tym Robert Minder, profesor *Collège de France*, pisze, że Buddensieg „jako rzecznik i interpretator poetów stał się pośrednikiem o nadzwyczajnym formacie w niezwyklej epoce, kiedy narody jeszcze tak silnie pozostają zasklepięone we własnej skorupie, podczas gdy już rozpoczęła się era kosmiczna”¹⁶.

Do wysokiej oceny działalności Buddensiega przyłączają się naukowcy różnych krajów, wszyscy, którzy gdziekolwiek i kiedykolwiek spotkali się z Buddensiegiem i którzy rozumieją konieczność unormowania stosunków polsko-niemieckich. Działalność Buddensiega ma tym większe znaczenie, że przebiega w atmosferze coraz głośniejszych wysuwanych żądań rewizjonistycznych NRF.

Uznanie dla zasług Buddensiega wyraża się w różnych odznaczeniach, przyznanych mu w NRF, w Polsce i na Litwie. Z niemalą satysfakcją może Buddensieg w swym roku jubileuszowym spojrzeć na przeżytą drogę życiową i pracę dla pokoju oraz przyjaźni między narodami.

Ludmila Sługocka

VI MIĘDZYNARODOWY KONGRES SLAWISTÓW W PRADZE

Wydarzeniem, które ponownie zwróciło uwagę na zagadnienia slawistyki i jej miejsce w życiu naukowym, był VI Międzynarodowy Kongres Slawistów w Pradze w dn. 7—13 VIII 1968 r. Kolejne kongresy slawistów, a zwłaszcza poprzedzające praski, tj. w Moskwie w 1958 r. oraz w Sofii w 1963 r., dowiodły ewidentnie żywotności idei słowiańskiej i jej aktualności. Nabrala ona nowego znaczenia po II wojnie światowej, kiedy to wszystkie narody słowiańskie zyskały nie tylko możliwość swobodnego rozwoju kulturalnego, lecz także gospodarczego, społecznego i politycznego, opartego na zasadach socjalistycznych. Slawistyka stała się więc bardzo ważną dyscypliną kulturalno-polityczną, gdyż badając przede wszystkim zjawiska kulturalne państw socjalistycznych, nadaje ona również nowy charakter współpracy slawistów z różnych krajów. Badania zagadnień słowiańskich wykazują obecnie wyraźnie tendencje integrujące inicjatywy naukowe uczonych wielu państw, zwłaszcza socjalistycznych, którzy podejmując szeroko zakrojone prace, nie mogą już ograniczać się do własnych badań. Przedsiębiorą więc oni szereg wspólnych zadań jak np. opracowanie ogólnosłowiańskiego atlasu językowego, którego znaczenie wykracza daleko poza ramy językoznawstwa. Udział m. in. uczonych polskich w realizacji tej inicjatywy badawczej jest niemalý.

Obrady praskiego Kongresu Slawistów, jak i poprzednie, wykazały dowodnie, że obecna integracja kultur słowiańskich jest nie tylko następstwem ich wspólnego pochodzenia, ale także i przede wszystkim konsekwencją aktualnych przemian politycznych, społecznych i kulturalnych dokonujących się w ramach społeczeństw słowiańskich, wchodzących w skład obozu socjalistycznego. Tak więc badania slawistyczne, a zwłaszcza poświęcone współczesności narodów słowiańskich, w coraz większej mierze stają się studiami nad problemami kultury socjalistycznej. Innym nie mniej ważnym zadaniem słowianoznawstwa jest wykazanie na podstawie materiałów i szeroko zakrojonych badań, że kultury i literatury narodów słowiańskich mają stare i bogate tradycje, że kultura społeczeństw słowiańskich jest dojrzałą i opartą na oryginalnych pierwiastkach. A ten aspekt prac slawistycznych wiąże się ściśle z przeciwstawianiem się tendencyjnym akcjom nauki zachodniej, a zwłaszcza zachodniemieckiej *Ostforschung*, które udowadniają wtórność kultury sło-

¹⁶ *In honorem Buddensieg, op. cit.*, s. 71, (tł. L. Sł.).

wiańskiej lub uleganie wpływom kultury niemieckiej czy zachodnioeuropejskiej.

VI Międzynarodowy Kongres Sławistów w Pradze odbywał się pod patronatem prezydenta CSRS, Ludvika Svobody, a do honorowego prezydium Kongresu weszli członkowie przedstawiciele życia naukowego i politycznego Czechosłowacji. W obradach uczestniczyło ponad 1 800 sławioznawców z 30 krajów; największe delegacje przybyły z państw goszczących dwa poprzednie kongresy — tj. z ZSRR i Bułgarii. W czasie obrad wygłoszono 800 referatów i informacji w pięciu sekcjach: językoznawczej, literaturoznawczej, literacko-lingwistycznej, folklorystycznej (literatury ludowej) i historycznej¹.

Niemalą udział w przygotowaniach do Kongresu i w jego obradach mieli uczeni polscy. Specjalnie na Kongres przygotowana została 3-tomowa praca zbiorowa, w której opublikowano artykuły i studia z zakresu językoznawstwa, historii literatury, teorii literatury oraz historii. Polskie pisma naukowe poświęciły kongresowi swe specjalne numery, co dało w sumie kilkanaście tomów rozpraw z dziedziny badań sławistycznych². Równoległe z obradami Kongresu, zorganizowano w Pradze międzynarodową wystawę wydawnictw sławioznawczych, której poważną część stanowiły publikacje polskie, przy czym należy podkreślić, iż wystawa obejmowała tylko te wydawnictwa, które ukazały się po zakończeniu V Kongresu Sławistów w Sofii w 1963 r. Wydawnictwa polskie reprezentowało ponad 400 tomów, mimo iż nie były to wszystkie polskie publikacje sławistyczne z l. 1963—1968. W toku obrad Kongresu praskiego uczeni polscy wygłosili 26 referatów oraz komunikatów naukowych i mimo że jest to liczba pokaźna — jak to stwierdził jeden z polskich uczestników Kongresu — nie wyczerpywała ona bynajmniej możliwości nauki polskiej w tym zakresie, zwłaszcza jeśli chodzi o literaturoznawstwo. Największy udział mieli tu językoznawcy, którzy przedstawili w Pradze 7 referatów i 13 komunikatów³.

Organizatorem Kongresu był działający stale Międzynarodowy Komitet Sławistów, w ramach którego pracuje 16 komisji powołanych do badania poszczególnych zagadnień wchodzących w zakres sławistyki. I tu udział uczonych polskich jest poważny, przy czym zwrócić należy uwagę na fakt, że wielu z nich nie tylko czynnie uczestniczy w pracach różnych komisji, ale pełni w nich odpowiedzialne funkcje. Tak więc prof. dr W. Taszycki jest przewodniczącym Komisji Onomastyki, prof. dr M. Karaś jej sekretarzem, prof. dr J. Krzyżanowski — przewodniczącym Komisji Folklorystyki oraz Komisji Terminologii Historyczno-Literackiej, prof. dr F. Sławski jest przewodniczącym Komisji Bibliografii Lingwistycznej, prof. dr K. Górski — przewodniczącym Komisji Tekstologicznej, prof. dr P. Zwoliński — przewodniczącym Podkomisji Hydronimii, a prof. dr S. Urbańczyk zastępcą przewodniczącego Komisji Historii Sławistyki. W czasie VI Międzynarodowego Kongresu Sławistów odbyło się w Pradze posiedzenie Międzynarodowego Komitetu Sławistów, na którym wybrano nowe władze komitetu. Przewodniczącym tej organizacji wybrany został znany językoznawca polski prof. dr W. Doroszewski, a jej sekretarzem doc. dr M. Szymczak. Na tymże posiedzeniu podjęto decyzje co do zwołania następnego kongresu; kolejny VII Międzynarodowy Kongres Sławistów odbędzie się w Warszawie w 1973 r. Nauka polska będzie wówczas miała możliwość bardziej wszechstronnego przedstawienia własnego, bogatego dorobku w zakresie poszcze-

¹ Por. notatkę pt. *Międzynarodowy Zjazd Sławistów w Pradze*. „Trybuna Ludu” nr 215 z 7 VIII 1968, s. 1.

² Por. np. „Pamiętnik Literacki” zeszyt 2/1968 zadedykowany „Na VI Międzynarodowy Kongres Sławistów w Pradze, sierpień 1968”.

³ M. S z y m c z a k, *Udział polskich sławistów w praskim zjeździe*. „Trybuna Ludu” nr 230 z 22 VIII 1968, s. 4.

gólnych dziedzin slawistyki; prace przygotowawcze do następnego Kongresu podjęte zostaną w najbliższym czasie⁴.

Ostatniego dnia obrad Kongresu praskiego (13 VIII 1968 r.) w auli *Carolinum* w Pradze odbyła się uroczystość przyznania czterem czołowym reprezentantom slawistyki światowej tytułu doktora *honoris causa* Uniwersytetu Karola w Pradze. W uroczystości wzięli udział przedstawiciele rządu czechosłowackiego oraz korpusu dyplomatycznego akredytowanego w Pradze. Doktoraty *honoris causa* tej uczelni otrzymali: prof. dr W. Doroszewski (Uniwersytet Warszawski), prof. dr W. Georgiew (Uniwersytet Sofijski), prof. dr R. Jakobson (*Harvard University*) oraz prof. dr W. M. Zirmunskij (Uniwersytet im. Lenina). W uzasadnieniu decyzji przyznającej tytuł doktora *honoris causa* prof. drowi W. Doroszewskiemu, Rada Naukowa Uniwersytetu Karola stwierdziła, że dzieło uczonego polskiego znane jest szeroko za granicą, podobnie jak jego więzy z nauką czeską i słowacką. Dziękując za zaszczytny tytuł, prof. Doroszewski podkreślił znaczenie licznych związków i współpracy slawistów polskich oraz czeskich od początków badań słowianoznawczych⁵.

Dla nas interesującym jest udział badaczy z obu państw niemieckich w pracach Kongresu Sławistów w Pradze. Uczestniczyły w nim delegacje slawistów z NRF i NRD, dla których impreza ta stała się również okazją do opracowania szeregu studiów specjalnie jej poświęconych. Tomy dedykowane Kongresowi wydały czołowe pisma slawistyczne: „Zeitschrift für Slawistik”, ukazujące się w NRD, oraz „Zeitschrift für slavische Philologie” i „Die Welt der Slaven” publikowane w Niemczech zachodnich; również inne wydawnictwa z dziedziny słowianoznawstwa w obu państwach niemieckich poświęcono VI Kongresowi Sławistów w Pradze.

Slawistyka NRD wkroczyła na arenę międzynarodowego życia naukowego już w latach pięćdziesiątych. W 1954 r. zwołany został w Berlinie Międzynarodowy Zjazd Sławistów z udziałem szeregu czołowych słowianoznawców z całego świata; była to największa impreza tego typu od 1934 r. Delegacje slawistów NRD brały udział w obradach Międzynarodowych Kongresów Sławistów w 1958 r. w Moskwie i w 1963 r. w Sofii; na pierwszym z nich naukowcy z NRD zaprezentowali 30, na drugim 49 referatów⁶.

Również i w VI Międzynarodowym Kongresie Sławistów w Pradze udział slawistów z NRD był niemały. Wśród referentów z Niemieckiej Republiki Demokratycznej wymienić należy m. in. R. Fischera z Lipska i T. Witkowskiego z Berlina, którzy wygłosili referaty w sekcji onomastyki słowiańskiej. Zajęli się w nich zagadnieniami typologii nazewnictwa słowiańskiego i sprawami szeroko omawianego na Kongresie *Słowiańskiego Atlasu Onomastycznego*. Należy również zaznaczyć, że prof. H. H. Bielfeld z Berlina przewodniczył obradom tej sekcji⁷.

Podobnie jak uczeni polscy, również i naukowcy z NRD włączyli się czynnie w prace Międzynarodowego Komitetu Sławistów oraz poszczególnych komisji wchodzących w skład tej organizacji. I tak np. członkiem Komisji Badań Budowy Gramatycznej Języków Słowiańskich jest R. Růžička z Lipska, członkami Komisji Ogólnosłowiańskiego Słownika Lingwistycznego są: F. Michalk, R. Löttsch, E. Eichler, członkami Komisji Terminologii Lingwistycznej są: R. Jentsch i R. Růžička, członkiem Komisji Onomastycznej jest R. Fischer, Komisji Edytorsko-Tekstologicznej

⁴ Jw.

⁵ Por. notatkę pt. *Bogaty dorobek Kongresu w Pradze. Prof. dr W. Doroszewski — przewodniczącym Międzynarodowego Komitetu Sławistycznego*. „Życie Warszawy” nr 195 z 14 VIII 1968, s. 1; Prof. dr W. Doroszewski doktorem h.c. Uniwersytetu Karola. „Trybuna Ludu” nr 223 z 15 VIII 1968, s. 2.

⁶ „Zeitschrift für Slawistik” Bd. VIII, 1963.

⁷ *Informationen der Leipziger namenkundlichen Arbeitsgruppe an der Karl-Marx-Universität* nr 12, Oktober 1968, s. 9.

H. Schuster-Šewc, członkami Komisji Słowiańskiej Terminologii Literackiej są: H. Jünger i U. Lehmann, współpracownikiem Komisji Badań Stosunków Bałtosłowiańskich — W. Falkenhahn, Komisji Bibliografii Literaturoznawczej — H. Grashoff, Komisji Poetyki i Stylistyki Słowiańskiej — H. Raab, Komisji Historii Sławistyki — H. H. Bielfeldt⁸.

W okresie pięciu lat, między V Międzynarodowym Kongresem Sławistów w Sofii i Kongresem praskim, słowianoznawcy NRD zorganizowali również szereg imprez naukowych w ramach działalności poszczególnych komisji Międzynarodowego Komitetu Sławistów. W kwietniu 1968 r. odbyło się w Berlinie posiedzenie Komisji Budowy Gramatycznej Języków Słowiańskich, przy czym organizatorem tego spotkania była Niemiecka Akademia Nauk. W 1966 r. w Budziszynie odbyła się sesja Komisji Terminologii Lingwistycznej, zaś w Berlinie w tymże roku posiedzenie Komisji Edytorsko-Tekstologicznej⁹.

Wśród wymienionych wyżej słowianoznawców z Niemieckiej Republiki Demokratycznej znaleźli się również naukowcy łużyccy, którzy mają poważny udział w badaniach sławistycznych prowadzonych w NRD. Wystarczy powiedzieć, że 9 spośród 49 referatów wygłoszonych przez uczonych z NRD na V Międzynarodowym Kongresie Sławistów w Sofii było dziełem badaczy serbołużyckich. Zgrupowani są oni wokół Serbołużyckiego Instytutu Ludoznawczego w Budziszynie, a działające w tym instytucie sekcje językoznawstwa, historii literatury, historii, etnografii i krajoznawstwa prowadzą prace wzbogacające wydatnie ogólny dorobek sławistyki w NRD. Instytut publikuje własną serię wydawniczą pt. *Spisy Instituta za Serbski Ludospyt*, której ostatnią (26) pozycją jest tom referatów i studiów poświęconych Międzynarodowemu Kongresowi Sławistów w Pradze pt. *Sorabistske přinoški k VI. mjezynarodnemu kongresej slawistow w Praze 1968* (Budziszyn 1968). Tom ten jest jednym z większych wydawnictw, jakie ukazały się w NRD w związku z ostatnim Kongresem Sławistów, należy przy tym zaznaczyć, że stanowi on obszerny przegląd problematyki, jaką zajmują się aktualnie sorabiści w Niemieckiej Republice Demokratycznej. Trzeba również podkreślić, że w przygotowaniu tego wydawnictwa współpracowali także naukowcy niemieccy badający zagadnienia łużyckie, jest więc ono wspólnym dziełem uczonych serbołużyckich i niemieckich.

Również sławiści z Niemiec zachodnich uczestniczą w pracach Międzynarodowego Komitetu Sławistów i jego agend. I tak np. prof. E. Koschmieder jest inicjatorem i przewodniczącym Komisji Edytorskiej Zabytków Muzyki Starosłowiańskiej, on także był organizatorem sesji tej komisji w Monachium w grudniu 1967 r. Inny znany sławista zachodnioniemiecki, M. Braun, jest inicjatorem i czynnym członkiem Komisji Historii Folklorystyki Słowiańskiej — z jego inicjatywy odbyło się pierwsze posiedzenie tej komisji w Getyndze¹⁰.

Jak widać z przytoczonych wyżej danych, udział zarówno uczonych polskich, jak i badaczy z obu państw niemieckich w obradach VI Międzynarodowego Kongresu Sławistów w Pradze oraz w pracach Międzynarodowego Komitetu Sławistów i jego komisji świadczy o ich głębokim zaangażowaniu w rozwoju współczesnego słowianoznawstwa.

Tadeusz Seweryn Wróblewski

⁸ Por. „Slavia” R. XXXVII, Sešit 2/1968, ss. 383—413.

⁹ Jw.

¹⁰ Jw.